

25/10/10

תרמודינמיקה סטטיסטית

תרגיל מס' 1: חישובים בצבר המיקרו-קנוני

1. נתונה מערכת של N חלקיקים, כל אחד בעל מומנט דיפול מגנטי m , תחת שדה מגנטי $\vec{B}$. האנרגיה של חלקיק j היא $\varepsilon_j = -\vec{m}_j \cdot \vec{B}$. החלקיקים הם בעלי ספין $1/2$, ולכן עם הפעלת $\vec{B}$ המומנט של כל אחד מהם יכול להימצא או בכיוון השדה או בכיוון ההפוך. מכאן, שעבור כל אחד מהם $\varepsilon_j = \mp mB$.
- א. חשבו את $S(U, N, B)$, האנטרופיה של המערכת כפונקציה של האנרגיה, מספר החלקיקים והשדה המגנטי.
- ב. חשבו את $U(T, N, B)$.
- ג. חשבו את $N_\uparrow - N_\downarrow$, ההפרש בין המספר הממוצע של חלקיקים בעלי מומנט בכיוון השדה לבין המספר הממוצע של אלה בכיוון הפוך לשדה, כפונקציה של (T, N, B) . רשמו את המגנטיזציה הממוצעת של המערכת, $M(T, N, B) = m(N_\uparrow - N_\downarrow)$.
- ד. מצאו את $N_\uparrow$ ו- $N_\downarrow$ בנפרד. בחנו את התוצאה בגבול של טמפרטורות נמוכות מאוד וגבוהות מאוד.
2. המודל של איינשטיין למוצק גבישי המורכב מ- N אטומים מניח, כי כל אטום קשור לששת שכניו בקפיצים זהים ובלתי-תלויים. סה"כ מכיל הגביש, אפוא, $6N/2 = 3N$ אוסצילטורים הרמוניים בלתי-תלויים בעלי תדירות ω .
- א. על בסיס החישוב שנעשה בכתה כתבו את $U(T, V, N)$.
- ב. מצאו את קיבול החום בנפח קבוע, $C_V = \left(\frac{\partial U}{\partial T} \right)_{V, N}$.
- ג. הראו כי בגבול של טמפרטורות גבוהות מקבלים $C_V \approx 3Nk_B$. ביטוי זה נקרא חוק Dulong-Petit. מאחר שלא מופיע בו $\hbar$ ניתן לשער כי אפשר לקבל אותו מחישוב קלאסי, ואכן כך הדבר. חוק זה הוא החוק הקלאסי (לפני הופעת תורת הקוונטים) לקיבול החום של מוצקים. הוא מדויק בטמפרטורות גבוהות דיין ($k_B T \gg \hbar \omega$). בגבול של טמפרטורות נמוכות מאוד ניתן מודל איינשטיין תוצאה לא נכונה.